

Klimhortensia (*Hydrangea petiolaris*)

Populaire sierplant

Wie kent hem niet, die populaire lage struik die vele tuinen siert met zijn bloesems in vele variëteiten in kleur en vorm, de Tuinhortensia. Het geslacht waartoe hij behoort, het geslacht *Hortensia* (*Hydrangea*) van de Hortensiafamilie (*Hydrangeaceae*), telt ongeveer 23 soorten. Een deel daarvan heeft zijn oorspronkelijke groeiplaats liggen aan de oostkust van het zuidelijke deel van Noord-Amerika met een zuidelijke uitloper langs de westkust van Zuid-Amerika. Een ander deel ligt op een heel andere plaats op de wereldbol en wel in het oosten van Azië met een zuidelijke uitloper tot in Java. De Tuinhortensia, die nu de wetenschappelijke naam *Hydrangea macrophylla* draagt, is in 1767 in China ontdekt door de Franse plantkundige Commerson (1727-1773). Hij werd toen op zijn reis door de Chinese natuur vergezeld door zijn vriendin Hortense Barr, en heeft de plant naar haar vernoemd. Alle soorten van het geslacht zijn houtige gewassen.

Een klimmer

Een buitenbeentje binnen het geslacht is de Klimhortensia. Het is namelijk de enige soort die klimmend is. De plant is inheems in Japan, Taiwan en Korea, en is in 1878 naar Engeland overgebracht. Als de takken tegen een harde ondergrond steunen, zoals bijvoorbeeld een muur of een boomstam, ontwikkelen zich aan de zijde van het harde oppervlak hechtwortels waarmee de plant zich aan het oppervlak vastmaakt. Al klimmend kan de plant wel een hoogte van tien meter bereiken. In het vrije terrein waar de plant geen mogelijk wordt geboden om te klimmen, vormt ze een bolvormige warrige struik met een hoogte van maximaal twee meter. Deze Hortensia gedijt ook heel goed op een schaduwrijke plaats. De stam heeft een bruine schilferige bast. De bladeren staan tegenover elkaar en zijn breed eivormig tot rondachtig. De bladrand is gezaagd.

Twee soorten bloemen

Eind mei begint de Klimhortensia te bloeien en de bloei zet zich voort tot in juli. De bloemen staan in een grote pluim die de vorm van een vlak scherm heeft. In een bloeiwijze vinden we twee soorten bloemen: in het midden kleine tweeslachtige bloemen, dus met meeldraden en stamper, en langs de rand grote steriele bloemen waarin meeldraden en

stamper ontbreken. De laatste zijn de bloemen die insecten naar de bloeiwijze moeten leiden en worden daarom ook wel lokbloemen genoemd. Voor het aantrekken van insecten worden ze geholpen door zachte aangename geur die door de tweeslachtige bloemen worden verspreid.

Bloembouw

Ook wat de bloembouw betreft, is de Klimhortensia een buitenbeentje onder de Hortensia's. Het is de enige soort waarvan de vijf witte kroonbladen van de tweeslachtige bloemen met elkaar vergroeid zijn, die bij het ontluiken van de bloem aan de basis los laten, waardoor de bloemkroon in zijn geheel in de vorm van een mutsje afvalt. In een bloem staan 15-25 meeldraden. Bij het loslaten van de bloemkroon is mooi te zien hoe ze in een opgerolde toestand in de bloemknop liggen. De helmknoppen openen zich reeds in het knopstadium van de bloem. Het stuifmeel is plakkerig. Bijen verzamelen voornamelijk stuifmeel op de bloemen. De stuifmeelklompjes zijn heel lichtgeel van kleur. De lokbloemen hebben geen bloemkroon maar vier grote witte kelkbladen die de functie van de bloemkroon hebben overgenomen. De kelk heeft veelal een asymmetrische vorm doordat het kelkblad aan de naar binnen gerichte zijde kleiner is.

Vermeerdering

De Klimhortensia vermeerdert zich in de vrije natuur door zaad. De plant is ook goed te vermeerderen door het maken van stekken in de zomer. De vrucht is een doosvrucht die aan de bovenzijde ter plaatse van de stempels opengaat. Vroegere ontdekkers zagen een overeenkomst in de vorm van de vrucht en een watervat en hebben de naam *Hydrangea* afgeleid van het Griekse hydor (water) en angeion (vat). Er worden in een vrucht veel zaden gevormd. De bruine zaden zijn in afwijking van die van andere Hortensia-soorten rondom gevleugeld.

Literatuur

- Haworth-Booth, Michael (1950): *The Hydrangeas*. The Garden book club, London.
 McClintock, E. (1957): A monograph of the genus *Hydrangea*. Proc. Calif. Academy of Sciences, vol. 29 No. 5: 147-256.

Klimhortensia (*Hydrangea petilolaris*)

A bloeiwijze x 1; B bloemknop en ontkluikende bloem waarvan bloemkroon is afgefallen x 6; C afgefallen bloemkroon x 6; D bloem en rijpe vrucht met stempels x 6; E helmknop x 8; F stuifmeelkorrel (tricolporaat): 1 polair x 2000, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak; G vrucht x 4; H zaad x 8; I winterknoppen x 1